

Sociologija grada II

Tematska jedinica

-Novi modeli urbanizma-

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Kulturalistički model je ranije začeo od *progresističkog*. Osnivači i glavni predstavnici ovog pravca su: Kamilo Zite, Ebenezer Hauard, Rajmond Unvin, itd. Grad *kulturalističkog modela* ima precizne granice i znatno je manji od *progresističkog* grada. Kulturalisti imaju odbojnost prema velikom industrijskom gradu i nastoje da gradovima ponovo vrate ljudsku mjeru.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

U skladu sa principim individualnosti, svaki grad se locira u prostoru na poseban i diferenciran nacin. E.Hauard uvažava sociološke momente i vodi računa o socijalnoj heterogenosti naselja u smislu uravnotežene distribucije socio-profesionalnih kategorija i starosnih grupacija i različitih sektora rada.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

K. Zite insistira na mjestima prolaza i susreta, pa ulice i trgovi postaju fundamentalni organi. Po Hauardovom mišljenju vrtni grad trebalo je da omogući stapanje većeg broja faktora praktičnih i estetskih, u jednu homogenu cjelinu, primjećuje L. Mamford, veliki poštovalac Hauardove teorije i prakse.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Za razliku od vrlo rasprostranjenih progresističkih ostvarenja, kulturalistički model je podstakao samo realizaciju novih gradova u Engleskoj i nekoliko rekonstrukcija starih gradskih tkiva. *Novi američki naturalistički model* urbanizma je najmanje praktično primjenjivan, ali je ostavio traga na shvatanje izvjesnog broja američkih planera i sociologa. Njegov osnivač je američki arhitekta Rajt.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

On predlaže rešenje koje odbacuje megalopolise pa i ideju grada u uobičajenom smislu riječi. Arhitektura i urbanizam su podređeni prirodi u kojoj su rasute sve urbane funkcije u vidu smanjenih jedinica. Stanovanje je individualno, a dostignuća tehnike se obilato koriste.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Kao posebna struja koja hoće da prekine sa urbanizmom vezanim za tradicionalističko shvatanje grada izdvaja se „urbanizam naučne fikcije“. Riječ je o vizionarskom urbanizmu koji predlaže gradove objekte smještene nad zemljom, pod zemljom, pod morem, oslobadjajući zemljinu površinu uz korišćenje najsavremenijih naučnih dostignuća. Bezgranična vjera u tehniku i tehnologiju vodi često u tehnicizam.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Naselje se pretvara u instrument ili postrojenje i gubi svojevrsnost naselja gradskog tipa. F. Šoe ovaj koncept naziva *tehnotopia*. Mnogi od projekata u okviru urbanizma naučne fikcije računaju na ostvarenja u budućnosti.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

U protivstavu sa progresističkim urbanizmom razvija se humanistički orijentisana kritička misao o gradu izvan specijalizovanih krugova urbanista. Oblikuju se zahtjevi za stvaranje „antropopolisa“, za „dijalektički humanizam“.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Patrik Gedis uvazavao je sociološke aspekte u prostornom planiranju, zalagao se za istorijski pristup u proučavanju grada i za urbanizam kontinuiteta. Don Martindejl i Zlokovski postojeća učenja u sociologiji grada svrstali su u tri pravca: ekološki, istorijski i socijalno-psihološki.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Čikaška škola je najbolji predstavnik ekološkog pravca. Istorijski pristup u proučavanju grada primjenjuju evropski istoričari i sociolozi. Socio-psihološki pravac polazi od čovjeka i njegovih interakcija. Kao začetnik ovog pravca označava se Georg Zimel.

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Kao jedna struja mogla bi se izdvojiti društvena morfologija i demografija karakteristična za Francusku (E. Dirken i njegova škola).

Sociologija grada II

-Novi modeli urbanizma-

Razvojni put urbanizma kao složene aktivnosti na prostornom uređenju gradova s jedne i kao sistema različitih idejnih pravaca s druge strane na prelazu XIX i XX vijeka, može se pratiti na način kako je tome pristupila F. Šoe. Ona razvoj posmatra kroz prizmu kritike društvenih koncepata grada. Okosnicu ideje čine dva modela urbanizma - *progresistički* i *kulturalistički* i vremenske varijacije u smislu njihovog predmodernog i modernog ispoljavanja.

Sociologija grada II

Konsultovana literatura:

Vujović, S. (1990). *Ljudi i gradovi*. Beograd : Filozofski fakultet / Budva: Mediteran.

Vujović, S. (1994). *Društvena uslovljenost i društvene posledice urbanizma*, Sociološki pregled, str. 28-40.